

ЗДОРОВПУНКТ В УСТАНОВІ: ЯК ОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ

Утворення пункту охорони здоров'я, або здоровпункту (далі – здоровпункт), в установі не є обов'язковим для роботодавців, але іноді його наявність має значні плюси. Наприклад, медобслуговування працівників в установі певною мірою скоротить втрати часу на відвідування ними лікарень, знизить (або ж унеможливить) наявність «псевдохворих» працівників. Завчасне надання меддопомоги знизить ризики та ступені відповідальності з питань охорони праці в разі виникнення небезпечної для життя ситуації. Здебільшого створення здоровпунктів притаманне великим організаціям зі значною кількістю працівників або певною специфікою роботи. Однак є й такі роботодавці, які віддають перевагу проведенню заходів з охорони здоров'я у своїх установах. Розглянемо це більш детально.

Про нормативно-правове підґрунтя щодо здоровпунктів

Функціонування здоровпунктів, як і багатьох інших закладів сфери охорони здоров'я, регламентується низкою нормативно-правових актів. Зокрема, наказом МОЗ від 28.10.02 р. № 385 (далі – Наказ № 385) затверджено переліки закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів із фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я. Згідно з цим Наказом в установах утворюють здоровпункт, що входить до складу амбулаторії чи поліклініки.

Юридичні особи, при яких створюються здоровпункти, мають безоплатно надавати й утримувати приміщення пункту та забезпечуватися опаленням, електроенергією, водопостачанням, охороною, прибиранням і ремонтом.

Медперсонал здоровпунктів (крім державних навчальних закладів і установ для інвалідів і об'єктів з особливим режимом роботи) утримується за кошти роботодавця.

Про професії працівників здоровпункту

Щодо назв професій і посад, які можуть застосовуватися в здоровпункті, то тут слід звернути увагу на Перелік лікарських посад у закладах охорони здоров'я, затверджений Наказом № 385. Так, у ЗОЗ може бути така професія, як «лікар пункту охорони здоров'я» з кодом КП 2221.2.

Якщо узагальнено, то відповідний працівник здоровпункту виконує такі функції:

- надає швидку та невідкладну меддопомогу;

- здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів;
- вивчає умови праці робітників та службовців, виявляє ділянки з професійними шкідливостями з метою профілактики професійних захворювань;
- проводить навчання працівників методам взаємодопомоги в разі травмування;
- забезпечує проведення профілактичних оглядів працівників;
- аналізує показники захворюваності з тимчасовою втратою працездатності робітників і службовців;

- бере участь у проведенні протиепідемічних заходів у разі виникнення осередку інфекції тощо.

Такий лікар також має право керувати певним допоміжним медперсоналом, до якого можуть належати молодші медсестри (санітарки, санітарки-прибиральниці, санітарки-буфетниці та ін.) з кодом КП 5132, а також сестри-господині з кодом КП 4131.

Основні обов'язки зазначених працівників наведемо в таблиці:

Молодша медична сестра (санітарка, санітарка-прибиральниця, санітарка-буфетниця та ін.)	Сестра-господиня
1	2
<p>Здійснює прибирання приміщень. Супроводжує хворих. Виконує функції кур'єра. Отримує у сестри-господині і забезпечує зберігання і використання за призначенням білизну, мийні засоби і господарський реманент. Повідомляє сестру-господиню про несправності в системі опалення, водопостачання, каналізації та в електроприладах пункту тощо</p>	<p>Проводить заходи щодо забезпечення санітарно-гігієнічного режиму пункту. Керує роботою молодших медичних сестер (санітарок-прибиральниць і санітарок-буфетниць) з утримання в чистоті та порядку приміщень. Веде обліково-звітну документацію тощо</p>

Знову-таки, якщо установі потрібен значний штат молодших медсестер (санітарок, санітарок-прибиральниць, санітарок-буфетниць та ін.), то лише тоді буде доцільним унесення до штатного розпису посади «сестра-господиня», оскільки вона керує молодшими медсестрами. В іншому разі здоровпункт може обійтися молодшими медсестрами (санітарками, санітарками-прибиральницями, санітарками-буфетницями та ін.), підпорядкувавши їх лікарю.

Про організацію здоровпункту в установі

Медпункт в установі може бути організований як:

- пункт охорони здоров'я (здоровпункт), що відноситься до складу поліклініки або амбулаторії і не є структурним підрозділом установи;
- медкабінет, улаштований на території підприємства фізособою-підприємцем, яка здійснює медичну практику на підставі ліцензії;
- медпункт, який є структурним підрозділом установи.

У першому випадку йдеться про **здоровпункти, медпрацівники яких не перебувають у трудових відносинах з установою**. Згідно з п. 3

Положення про медичний пункт тимчасового базування, затвердженого наказом МОЗ від 29.07.16 р. № 801, такий здоровпункт створюється за ініціативою ОМС, у тому числі об'єднаної територіальної громади, керівництва підприємства, установи або організації за погодженням з головним лікарем ЦПМСД, до території обслуговування якого належить цей населений пункт, підприємство, установа або організація.

Утримується він коштом ініціатора його створення, який надає приміщення, що відповідає санітарно-гігієнічним нормам, створює належні виробничі умови, забезпечує дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці та протипожежної безпеки, здійснює його оснащення, забезпечує лікарськими засобами і виробами медпризначення, забезпечує проїзд медпрацівників до здоровпункту.

Тобто здоровпункт створюють в установі лише організаційно (виділяють приміщення, меблі тощо), а фахівці (медперсонал) здоровпункту є працівниками поліклініки або амбулаторії.

У разі **організації медкабінету фізособою-підприємцем** установа також не матиме жодного стосунку до його працівників. Тут відносини регулюються цивільно-правовими договорами.

Роботодавець може передати в оренду (або безоплатне користування) приміщення та обладнання (за його наявності). Зі свого боку, **підприємець здійснюватиме медобслуговування на підставі договору про надання послуг з установою.**

Якщо ж установа створює здоровпункт власними силами, то зазвичай він є окремим приміщенням, у якому працює фельдшер або медсестра. Його оснащують найнеобхіднішими лікарськими препаратами і медичним обладнанням. Тут за потреби працівникам можуть виміряти тиск, температуру тіла, надати першу медичну допомогу, зробити деякі процедури, видати безрецептурні або жарознижувальні медпрепарати, зробити ін'єкцію (згідно із приписом лікаря) тощо.

Перелік необхідних здоровпункту медикаментів законодавством не встановлено. Тому, забезпечуючи медпрацівника лікарськими засобами, слід виходити з характеру шкідливих і небезпечних виробничих факторів, які можуть виникнути на робочому місці. Також як орієнтир можна взяти список медикаментів із Мінімального обов'язкового асортименту лікарських засобів і виробів медичного призначення, які відпускаються для населення з фельдшерських, фельдшерсько-акушерських пунктів, затвердженого наказом МОЗ від 27.09.05 р. № 495 (див. далі).

Крім того, для організації здоровпункту слід розробити внутрішні документи, які регламентуватимуть його роботу. Зокрема, наказ (розпорядження) власника або вповноваженого ним органу (керівника) та положення про здоровпункт. У цьому положенні слід детально викласти порядок роботи такого підрозділу, а також зазначити підставу для його організації (вимоги законодавства та/або колективного договору). Також у положенні, серед іншого, можна передбачити надання медичної допомоги не лише власним співробітникам, а й членам їхніх сімей, іншим особам, які не перебувають у трудових відносинах з установою, платність або безоплатність послуг для різних категорій осіб.

Посадові обов'язки працівників здоровпункту встановлюють у посадових інструкціях. Звісно, такі працівники повинні мати медичну освіту, що підтверджується відповідним документом.

Медперсонал належить до категорії працівників, які зобов'язані проходити обов'язковий медогляд і мати санітарні книжки.

Крім того, згідно з п. 15 ч. 1 ст. 7 Закону від 02.03.15 р. № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» медична практика в Україні підлягає ліцензуванню. Під господарською діяльністю з медпрактики розуміється вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я і фізособами-підприємцями з метою надання меддопомоги та медобслуговування на підставі ліцензії (п. 4 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою КМУ від 02.03.16 р. № 285).

Звісно, надаючи меддопомогу своїм працівникам безоплатно, доходів від такої діяльності установа не отримує. Проте і в такому разі МОЗ наполягає, що для відкриття здоровпункту роботодавцеві потрібна ліцензія на здійснення медичної практики (див. листи від 22.03.04 р. № 13/05.03.02-17 і від 14.07.16 р. № 3.23-Г-5457/7765-зв).

Щоб отримати ліцензію, здоровпункт має відповідати всім вимогам щодо матеріально-технічної бази та кадрового забезпечення, установленим Ліцензійними умовами та іншими нормативними актами, що регулюють надання медичної допомоги закладами охорони здоров'я.

Зверніть увагу: фельдшер (медсестра) здоровпункту не має права виписувати листки непрацездатності працівникам установи. Щоб отримати лікарняний, потрібно звернутися безпосередньо до медзакладу.

Згідно з п. 2.7 Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян, затвердженої наказом МОЗ від 13.11.01 р. № 455, особам, направленим фельдшером здоровпункту (медпункту) під час робочого часу до лікувально-профілактичного закладу, у разі визнання їх тимчасово непрацездатними лікарняний листок видається з моменту звернення до здоровпункту. Особам, не визнаним тимчасово непрацездатними, лікар видає довідку довільної форми з відміткою про час звернення до лікувально-профілактичного закладу. А якщо працівник звертався до здоровпункту в нічну зміну, видається листок непрацездатності з часу звернення до здоровпункту до закінчення робочої зміни.

Отже, ми розглянули особливості створення здоровпунктів. Проте в разі відсутності в установі здоровпункту слід потурбуватися про наявність медичної аптечки для надання першої долікарської допомоги працівникам, у якій мають бути:

- бинт марлевий медичний стерильний (5 м х 10 см) – 3 од.;
- розчин аміаку (10 %, 40 мл) – 1 од.;
- парацетамол (№ 10 по 200 мг) – 2 од.;
- ацетилсаліцилова кислота (0,5 табл., № 10) – 2 од.;
- розчин брильянтового зеленого (1 % спиртовий 10 мл або 20 мл) – 1 од.;
- перекис водню (3 % 40 мл) – 1 од.;
- валідол (таб. 0,06, № 6 або № 10) або нітрогліцерин (таб. 0,005, № 40), або корвалмент (капс. 0,1 г, № 10), або корвалтаб (№ 10) – 1 од.;
- вата медична гігроскопічна нестерильна (50 г) – 1 од.;
- джгут кровоспинний – 1 од.;
- пластирі бактерицидні – 2 од.;
- серветки медичні з фурагіном – 2 од.;
- серветки медичні з хлоргексидином – 2 од.;
- вугілля активоване (0,25 мг, табл. № 10) – 2 од.;
- пристрій для проведення штучного дихання портативний – 1 од.;
- фурацилін (таб. 0,02 № 10 таб.) або борна кислота (порошок 10 г) – 1 од.;
- офтальмодек (краплі очні 0,2 мг/мл 5 мл) або норфлуксацин (краплі очні/ушні розтвор 0,3 %, 5 мл) – 1 од.;
- косинка медична – 1 од.;
- футляр або картонна упаковка, або сумка, або термопакет – 1 од.